

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

(170.) Vitt
3/11.

Blomman på Löfsjöfallet.

Berättelse ;

af

LARS LUNELL.

Falun 1883, tryckt hos F. L. Schmidt.

Blank page with faint, illegible markings at the top.

I de stora, ödsliga skogar, som utbreda sig mellan Vermland och Vesterdalarne, ligga finnarnes nybyggen kringströdda här och der bland bergen. Dessa nybyggen äro icke samlade i några egentliga byar, utan grannarne hafva på åtskilliga ställen 3 å 4 mil till hvarandra, och mångenstädes får vandraren i dessa trakter hela dagen förgäfvos söka efter en människoboning. Detta gällor i synnerhet om den tid, då folket icke vistas vid sina sätrar. Här bor emellertid i de djupa urskogarne ett idogt och arbetsamt slägte, från barndomen förtroget med försakelse och brist. Den bistra nöden träder ofta in i skogsfinnens låga hem, ty de kring nybygggena upprädda täpporna äro icke stora, och mången gång kan en enda frostnatt förstöra finnens knappa skörd. Jagten är skogsfinnens käraste sysselsättning, och redan som vaggosse larfvar han omkring i skogen med sin fars lodbössa dels för att öfva sig för kommande dagar och dels för att skydda hjorden, i fall skogens kung, den lurfvige björnen, skulle göra en påhelsning.

Jan på Tallåsen var en välbergad finne, och hans stuga, belägen på en vacker bergshöjd, var ganska prydlig för att vara ett finskt nybygge. Hans förmögenhet blef väl ock till betydlig del förstörad deraf, att de kringboende grannarne i bergen voro fattiga. Emellertid voro hans täppor icke obetydliga, och Jans boskapshjordar förökades med hvarje år.

Jan hade en enda son, som hette Nils. Det var en skogens son, stark och modig, frisk och glad, och ingen var svårare att taga kragtag med än Nils på Tallåsen. Han hade redan med sin faders goda lodbössa nedlagt tre björnar, och detta var en god lärospån. I finuskogen bedömes också ofta mannens värde efter det olika antal björnar och elgar, som han fält, och finnskogens unga tärnor tyckas dela samma åsigt, de tänka med skalden: «Det starka är det sköna värdt.»

Våren var kommen. Milda vindar susade fram i skog och dal, bergens hjessor aflyfte sin ishjälm, och i fjerran blånade deras toppar så oändligt vackert. Sångarskarorna återvände till sin kära nord, till sin barndoms ljusa dalar, för att der åter sjunga sina hymner till skaparens lof. Jordens kalla barn uppvärmdes på nytt, de frigjorda bäckarne, den blå, vänliga himlen, de smältande drifvorna och hedens blyga sippor, allt, allt ropade med tusen munnar: «Nu är det vår.»

Så jublade äfven en skara ungdom, som den sista aftonen af april samlades på Tallåsen för att gemensamt bränna «Valborgsmessan». Redan flera dagar förut hade de unga flitigt fört tillsamman ris och torra trädstubbar på den närbelägna bergshöjden, ty nu gälde det att kunna visa det största bålet. Af vigt var ock att till festens firande utse de högsta bergsspetsarne, så att eldarne komme att synas så långt som möjligt.

Den muntra skaran tågade nu, förande en tom tjärtunna, i triumf upp till bergshöjden, der de unga otåligt inväntade mörkrets inbrytande. Dagens lysande stjärna sjönk dock småningom ned bortom bergen, och nattens skuggor lägrade sig öfver skog och sjö. Nu tändes med fröjd och gamman det väldiga bålet, och tjärtunnan, fäst på en hög stång, brann synnerligen vackert. Snart flammade stora eldar på de närliggande bergen, och vallhornen klingade i den stilla vårnatten. De enkla, de kära vallhornslåtarne vandrade åter, mångdubblade af ekot, genom skogen, ty nu var det vår, nu var det lif och fröjd äfven i finnskogens ödemarker. Med glädjehrop helsade våra unga de flammande eldarne på bergen, ty de kände dem, som voro der församlade, och enhvar gladdes öfver, att man snart skulle få valla sina hjordar tillsamman.

Hvilken fröjdfull och patriarkalisk enkelhet hvilat icke öfver dessa enkla folkfester i den fria naturen. Jag minnes ännu från min tidigaste barndom, huru glada vi voro, när valborgsmessaftonen var inne, och jag såg gamla män och kvinnor,

pröfvade i livvets strider, med fröjd och barnslig glädje deltaga i firandet af densamma. Ja, en och annan af de gamla gummorna blåste en vallhornslåt, hvilken blifvit gömd och bevarad i minnet från svunna dagar.

Det var en ren och oskrymtad glädje de kände, dessa enkla naturbarn; liksom alpens son fröjdas, när han under våren åter får vandra upp till bergen med sin hjord, så fröjdades äfven de öfver, att vinterns drifvor försvunno, och att det friska, det idylliska skogslifvet snart åter skulle börja.

Men vi återvända till våra unga kring den flammande valborgsmesselden på berget. Med lust och fröjd drogo gossarne och de äldre finnarne förstärkning på elden, under det de unga tärnorna läto sina vallhorn ljuda. Mörkret kring bergsspetsen syntes för de kring elden församlade alldeles becksvart, men desto herrligare var ljuset af den väldiga valborgsmessbrasan, och eldarne på de fjeran belägna bergen lyste som facklor, kastade i ett kolsvart haf. Några väldiga skott ljödo nu till sist. De unga skyttarne ville dermed gifva tillkänna, att det var tid att tänka på hemresan. Elden började nu slockna, men just som man var färdig att vandra utför den branta skogstigen, ropade flere af ynglingarne, att de skulle höra en vallhornslåt af Anna i Löfsjöfallet, innan hemresan företogs.

Den unga flickan ville icke gerna uppträda ensam och blåsa någon låt, men hon gaf dock till sist vika för ynglingarnes böner. Tyst stod skaran och hörde de klingande tonerna, ty Anna kunde blåsa som ingen annan; det låg någonting i hennes toner, som de unga icke kunde förklara, men det visste de, att hennes låtar voro vackrare än de andras, och det påstods, att hon sjelf uppfann flere sådana. An uttryckte dessa sorg och vemod, än glädje och fröjd, de skiftade i dur och moll liksom hennes själs innersta strängar.

Den unga flickan kallades vanligen »blomman på Löfsjöfallet», och skön var hon den nittonåriga

Anna. Hennes anlete bar liljans och rosens färg, och det djupblå ögat liknade den himmel, som hvälfver sig öfver hennes hembygds dalar och fjäll; men hvad mera var: den unga tärnans själ var ren och varm. Hon var en ödemarkens blomma, men äfven ödemarkens blommor vattnas och näras af skaparen. Sant är, att vår Anna icke egde någon synnerlig bildning, men kristendomens sanningar, nedlagda i en varm och älskande själ, äro det bästa bildningsmedel, och kunskap i Herrans ord hade Anna inhämtat. Nog var hon fattig, den sköna blomman på Löfsjöfallet, men likväl kände hon sig stundom rik. Det blomstrade i den nittonåriga, oförderfvade flickans inre en herrlig lustgård af frid och sällhet, och är det rikt inom oss, hvad betyda då den låga kojan och det knappa brödet?

Anna blåste sista låten för den lyssnande skaran. Valborgsmesselden svartnade mer och mer, och småningom skingrades den mörka natten kring de unga. Vänliga stjernor blickade ned i vårnatten, och vindarne, vårens milda vindar, susade kring den muntra skaran, som nu tågade utför skogsstigen, hvilken var ganska brant och svår att vandra på i mörkret. Men man är icke van vid några beqväma stigar i finnskogen, och ingen klagade nu heller öfver vägen. Snart var skaran nere vid bergets fot, vallhornen klingade ännu här och der ibland bergen, och stundom hördes ett och annat väldigt bösskott.

»Tack för din vackra vallhornslåt, Anna lilla», ropade Nils, som också befann sig i skaran. Nils och Anna skulle nu vandra samma gångstig, hvarför de gjorde hvarandra sällskap, men snart voro de framme vid en stor mosse, och öfver densamma ledde en stig, på hvilken flickan skulle vandra mot sitt låga hem.

»Än en gång, tack för din vackra vallhornslåt», sade Nils och tryckte varmt Annas hand vid dessa ord. I hans röst låg något, som den unga flickan icke kunde förklara; den raske ungersvennen var icke lik sig, som man säger.

Nils kunde icke heller sjelf rätt förklara sin sinnestämning. En namnlös oro hade bemäktigat sig hans själ, och han ville likväl icke vara fri från denna oro. Med saknad såg han tillbaka på den täcka Anna, hvilken lik en elfva sväfvade fram öfver spången, som ledde öfver mossen. Han hade velat säga henne ännu ett tack för hennes sköna toner. Ack, i den unge finness själ hade den ljufvaste af alla känslor vaknat; kärleken, denna evighetsblomma, plantad på jorden, sköt der sin knopp. Huru skönt brunno icke nu stjernorna i det land, der den eviga kärleken bor, den kärlek, mot hvilken all jordisk kärlek endast är ett matt skimmer. Nils blickade dit upp till himlens facklor, och det föreföll honom, som om de ville säga ett förtroligt ord, och trastens drill i tallarne var mera melodisk än förr. Det trotsiga modet svek ynglingen, och en suck smög sig ur hans bröst, der han vandrade fram mellan furorna i natten. Outsäglich längtan intog honom, och han kände att den unga flickan, som sväfvade der borta på mossen, var honom oändligt kär, och Nils förundrade sig öfver, att han icke känt detta förr än nu.

När Nils var framme vid Tallåsen och skulle gå in i sitt hem, kastade han ännu en blick ditåt, der Löfsjöfallet var beläget. Der tindrade en stjerna öfver de höga, jättelika torrfuror, hvilka han visste stå intill Annas hem.

»Bringa min flicka en helsning, du vänliga stjerna, som tindrar der borta», sade Nils och vinkade med handen åt Löfsjöfallet till.

Den följande dagen företog Nils i den tidiga morgonen en vandring bort öfver till Löfsjöfallet för att om möjligt träffa Anna utan att helsa på i hennes hem. Han var försedd med sin beprövade lodbössa; orrar och tjädrar slogo sitt kärleks-spel i de ännu dunkla furuskogarne, men Nils hade nu föga lust att störa dem.

Tyst och försänkt i ljufva drömmar vandrade han fram i nejden. Snart var han framme i sko-

gen, som låg strax ofvanför Annas hem, och han kunde se, huru en rökpelare höjde sig från hennes stuga. Vår ungersven stod just i begrepp att gå ett stycke närmare stugan, då han fick höra en vacker sång ljuda. Han kunde icke misstaga sig, det var Anna, som sjöng. Med klappande hjerta stod Nils och hörde de klingande tonerna, hvilka så väl harmonierade med den frid och glädje, som låg utbredd öfver vårmorgonen. Anna sjöng:

“Den signade dag, den signade tid
Hvar morgon jag månne betänka,
Då nådenes sol, så herrlig och blid,
Rann upp för all verlden att blänka,
Och herdarne hörde Guds englar i skyn,
Som sjöngo, att dagen var kommen.“

Nils gick fram till sångerskan och helsade ett hjertligt godmorgon! Anna såg något förundrad upp på Nils, men hon log dock så hjertans godt emot honom.

Den unga flickan var sysselsatt med att af en ung, fäld tall skära långa barkremsor, hvilka sedan skulle urlakas i vatten och beredas till de i dessa trakter förr så allmänna »barkskorporna». Ack, det var fattigt i Annas hem, och det lilla mjölförrådet måste uppblandas med bark, men hon sjöng ändock en psalm till sin skapares lof, och morgonen var för henne skön, ehuru hon insamlade förråd till barkbröd.

Hvad har icke en njutningslysten och flärdfull tid att lära af dessa nödens barn. Se på denna ödemarkens dotter, huru hon med hopp och förtröstan sjunger sin morgonpsalm, ehuru hunger och brist bo i hennes hem; hon tror, att Gud sänder äfven den onda dagen, och liksom fogeln i morgonstunden prisar sin skapare, ehuru han icke har några samlade förråd, så prisade äfven vår Anna sin Herre.

Nils kunde icke tillbakahålla en djup suck, när han såg Annas sysselsättning. Varmt fattade han hennes hand och sade:

»Hur kan du, Anna, vara så glad, ehuru du, som jag ser, skall baka barkbröd?»

«Jo, ser du», svarade flickan, »jag har aldrig varit van vid något bättre, och jag vill vara tålig och nöjd, när ingen annan i vårt hem klagar. Gud låter väl bättre skörd växa på våra små täppor till sommaren, skola vi tro.»

Nils hade icke lidit någon brist och kunde derföre icke så noga veta, hur det kändes, men oändligt gerna hade han dock velat ur fattigdom och brist hjälpa flickan, som nu stod framför honom.

Morgonsolen strålade nu högre öfver bergens toppar, och skogens sångare höjde sina toner. De unga tu satte sig ned på den fälda tallen, Nils höll Annas kådiga hand i sin, och trofast och forskande såg han in i hennes blå öga.

Har du, min läsare, sett den klara, djupa skogskällan, i hvilken ogrumlade vatten morgonsolen speglar sin bild? En sådan liknade Annas öga. En ogrumlad, en ren själ afspeglades der, hennes öga var lugnt, frid och sällhet bodde i hjertat. Ynglingen blickade länge in i hennes ögon, och hans hjerta smälte helt och hållet för den värme, som strålade ifrån dem.

»Vet du, Anna», sade han, »sedan jag i går afton hörde din vackra vallhornslåt på berget, har jag icke kunnat glömma dig, jag har ständigt sett din bild, och nu gick jag hitåt för att möjligen få träffa dig. Jag känner, att endast med dig skall lifvet för mig blifva gladt.»

Så allvarsam hade Anna aldrig sett den ystre skogsfinnen. Ett oroligt uttryck lägrade sig öfver hennes ansigte, liksom det lätta strömolnet på himlen skymmer solens bild i källan. I den nittonåriga tärnans själ flögo många tankar, hvilka det icke var så lätt att reda, men det visste hon, att den hurtige Nils redan långt tillbaka gjort ett djupt intryck på hennes sinne, och att det var henne kärt att träffa honom.

Anna satt tyst en stund och såg på sina barkremсор. Slutligen lyfte hon upp sitt öga och såg på Nils så hjertinnerligt godt.

»Hvad menar du?» frågade hon och fattade ynglingens hand.

»Jag menar, att jag tycker om dig och vill med dig vandra genom lifvet», svarade Nils.

»Skulle du, Nils, vilja hafva den fattiga Anna på Löfsjöfallet», frågade flickan och kastade en sorgsen, talande blick på barkförrådet vid sina fötter.

»Ja», tyckte Nils, »den fattiga Anna är rik nog, och gerna ville jag, att du en gång skulle befrias från att samla in bark till bröd.»

Frågande blickade Nils in i Annas öga. Ack, der stod svaret på hans fråga, och rörd till glädjetårar, slöt han flickan i sin famn. Deras läppar möttes till en varm, en innerlig kyss, deras hjertan hade funnit hvarandra.

* * *

Midsommardagen var inne. Häggarne uppe i Löfsjöfallet prunkade i sin snöhvita skrud, bäckarne sorlade melodiskt i bergens dalar, och foglarne sjöngo i de skuggiga alarne vid deras stränder. Öfver finnskogens tysta nejder strålade solen så varm och blid, och tusen sinom tusen blommor, hvilka ingen vandrare plockade, stodo undangömda i de stora skogarne; men, glömda och osedda, doftade de likväl och vände sina kalkar efter dagens lysande stjerna.

Den långa sommardagen ändades slutligen. Solen dalade bortom de höga bergen, och en ljufvig svalka sänkte sig öfver jorden. Vid Tallåsen var det fröjd och gamman, ty här kring en med blommor och lingonris kransad stång samlades traktens ungdom för att taga en »svängom» och gemensamt fröjdas af den sköna sommarqvällen.

Spelmannen, en högrest och gråhårig soldat, satt redan och knäpte på fiolen. Nu lät han plötsligen den muntra »jösshäringen» klinga, och omöjligt var det att längre stå stilla. Spelmannen själf stampade med ena foten, så att dammet yrde kring honom, och de hurtige finnarne svängde sina tärnor, som om de haft sagans luftiga elfvor i sina armar. De gamle sutto i gräset kring gårdsplanen, följande med sina blickar den glada ungdomen, och månget minne från svunna soliga dagar vaknade dervid hos dem.

Nils förde glad och leende sin Anna, och aldrig hade han känt sig lyckligare än nu. Den sköna blomman från Löfsjöfallet var ju hans egen brud, och hon sjelf kände sig glad och säll. Liksom blomman stödjer sig vid trädets stam, så slöt äfven hon sig till den ståtlige ynglingen. Deras kärlek hade blifvit allt mera varm och stark. Liksom blommans knopp, värmd af solens strålar, utvecklar sig och snart prunkar i de skönaste färger och blad, så hade äfven kärlekens blomma hos våra unga tu växt och skjutit nya blad.

Den milda, ljusa sommarnatten hade redan en god stund svalkat jorden. En skön purpur i öster visade, att solen snart skulle höja sig öfver skogen. De unge slutade nu dansen vid Tallåsen.

»Hör du, min Anna», sade Nils, »der borta vid granarne sitter din gamle far. Låt oss nu gå fram till honom och bedja om hans välsignelse. Jag har icke talt vid honom om vår kärlek ännu.»

Rodnande lade Anna sin hand i ynglingens, och de gingo nu fram till den gamle Mats — så hette Annas far. År och mödor, fattigdom och brist hade böjt den härdade finnens gestalt, och grånad var hans hjessa. Lutad satt han vid en af granarne på sidan om gården, och undrande såg han upp, när Nils och Anna hand i hand trädde fram.

Varmt och hurtigt fattade Nils gubbens hand, i det han sade:

»Din Anna är mig kär se'n barndomens dar, och jag kommer nu, fader Mats, med den begäran att få ega henne.»

Ett vemodigt, nästan strängt uttryck lägrade sig vid dessa ord öfver den fattige finnens anlete. Hans forskande öga såg stadigt på Nils, under det han sade:

»Lika barn leka bäst. Min Anna är fattig som den arma ljungheden här, och du är förmögen. Tror du, när ungdomens vår en gång är förliden, att du aldrig skall påminna henne derom, att hon ingenting fört med sig i boet?»

»Aldrig», svarade Nils med fast röst.

»Lägg handen på ditt hjerta, yngling, och lofva mig det», fortsatte den gamle, och hans röst och blick trängde till hjertat.

»Jag lofvar det, och skogen, himlen och heden vare mina vittnen», sade Nils.

»Gud, den evige Fadren, vare då med eder mina barn», fortsatte Mats och slöt de unga tu i sin famn.

»Lifvets vår och dess leende sommar fly en gång», återtog den gamle, »och känslan är då icke mera så varm, men kommen ihåg, att kärleken icke bör fly. Sen, mina barn, de leende ängarne der, sen, huru blommorna prunka der; men hösten kommer och sköflar dem. Så, ack så går det ock mången gång i människans lif. Hjertat plundras på den lustgård, som der blommar i lifvets vår, och fattigdomens hårda lott kan träffa äfven den, som nu eger mycket. Då blir det bittert och mörkt omkring oss, och då pröfvas kärleken. Men liksom tallen der borta på klippan allt mer och mer rotfäster sig, ju längre hon brottas med stormen så befästes ock kärleken, när den sköna blomman vattnas af sorgens och tårarnes natt. Min koja är fattig, men en skatt har jag dock, som förljufvat den, och det är min dotter, hvilken nu står vid din sida. Och du, min Anna, jag vet, att man kallar dig »blomman på Löfsjöfallet», men blomman vissnar, när dess höst stundar, och hennes hvita blad kunna lätt fläckas. Men dygden och hjertats tro de vissna ej, om vi vårda dem. Vårda dem därför till ålderns sena dar, och nu vare himlens Gud med eder.»

Strida tårar rullade utför den gamles väderbitna kinder, och den stojande skaran, som grupperat sig kring gubben, stod tyst och allvarsam. Kärleken till den täcka dottern hade gjort den ärlige finnen vältalig, och hans ord rörde alla.

Solen höjde sig nu öfver skogens toppar, och de unga vandrade hvar och en till sitt hem bland bergen.

Tysta och dystra lågo finnskogens obygder Nordens kalla vintrar hade bredt sina drifvor öf-

ver berg och dal, och endast ett och annat skidspår bland bergen visade, att någon samfärdsel nu egde rum mellan nybyggarne. Det lilla sädesförrådet var inbergadt, men för mången räckte det icke långt, och husfadren samt de mera försigkomna ynglingarne ströfvade på sina skidor omkring i bergen för att söka fälla ett välbehöfligt villebråd.

Det var en bister vinterqväll strax efter julen. I Annas låga koja sprakade en munter brasa, vid hvilken hennes gamle far slöjdade skedar och skålar, som sedan skulle försäljas antingen i Vesterdalarne eller hos de närmast boende vermländingarne. Liten och arm var den koja, Mats egde, men nu, belyst af den väldiga torrvedsbrasan, syntes den dock ljus och glad. Vid sin sida hade gamle Mats tvänne söner, hvilka sysslade med samma arbete som han. Verktygen sköttes ganska flitigt och hvilade endast då, när luggen ströks ur den svettiga pannan. Längre in i stugan satt Anna och arbetade på sin stickstrumpa.

Fadren omtalade en och annan jagthistoria, huru han mången gång varit nära att falla för nalles raseri o. s. v. Der taltes äfven om skogens underbara väsen, dess löfjerskor, jättar med mera sådant. Den gamle berättade bland annat:

I sätrarne vid Brusbogen skulle en ung flicka från Äppelbo fira sitt bröllop, men qvällen före bröllopet kommo trollen in i hennes stuga, der hon var ensam. De klädde henne i en lysande skrud och satte en guldkrona på hennes hufvud, hvarefter de dukade upp en präktig måltid. Ehuru flickan var ytterst förskräckt, måste hon sätta sig till bords, men maten smakade ingenting och mätade ej heller. Efter måltiden började trollen sin dans, och i den måste bruden deltaga. När solen höjde sig öfver bergen, blefvo trollen oroliga, och de fattade flickan för att föra henne med sig. Då kom i sista stund hennes fästman och högg sin knif i väggen ofvanför dörren, och då måste trollen fly upp genom skorstenen, ty de kunna ej gå under stål. Bruden kunde de icke få med sig,

hvarför de skyndsamt slet o af henne de lysande kläderna. Krönan blef dock qvar på hennes hufvud, och den förvaras än i dag; men när en brud begagnar den, bär hon stål på sig.»

Täljknifvarne hade hvilat under berättandet af denna saga.

»Den, som befaller sig i Guds hand, behöfver ej frukta för trollen», tillade fadren.

Knarrande steg hördes utanför dörren, ett par skidor uppställes der, och Nils från Tallåsen inträdde. Han var öfverhöljd med snö och rimfrost, men han helsade hurtigt sitt »go qväll.» Sedan Nils fått ruska af sig snön, tog han plats vid brasan på den så kallade »huggstabben». Anna helsade honom gladt och hjertligt, men sedan hon en stund betraktat ynglingen, sade hon:

»Hvad har du på hjertat i qväll, Nils?»

Nu torkade fadren med afvighanden bort svetten ur pannan och såg upp.

»Jo», började Nils, »nu är det så, att jag tänker ut i verlden och lära något. Här i finnskogen blir det ingenting af en, men nu har far så beslutat, att jag skall resa bort på bergsskolan och det redan i morgon.»

»Jaså», sade den gamle långsamt, och hans fårade panna blef ännu mera allvarsam än förut. Annas hjerta slog oroligt.

»Jag måste skynda och säga mitt farväl, gamle far», sade Nils och fattade gubbens hand.

»Jag har intet öfver dig att besluta», yttrade Mats, »men ett beder jag dig: haf Gud för ögonen, och blir du en herreman, så förakta aldrig dina fattiga bröder i finnskogens ödemarker. Kom äfven ihåg ditt löfte på midsommardagen; kom i håg, att icke endast skogen, himlen och heden voro dina vittnen, utan äfven Fadren ofvan stjernorna. Min tid är snart slut, men ännu i grafven skulle jag sörja, om Anna blefve sviken.»

»Följ ett stycke», sade Nils, i det han vände sig till Anna.

»Det var ett hastigt beslut, det der», sade fadren för sig sjelf, när de unga tu hade lemnat stugan.

Vid hvarandras sida tågade Nils och Anna fram på sina skidor, ty äfven Anna liksom mången af finnskogens hurtiga flickor var öfvad att färdas på skidor.

Hand i hand gled de unga två fram, men ingen tycktes vilja bryta tystnaden. Afskedets stund gjorde dem bägge beklämda.

»Så skall du då resa bort från finnskogen», sade Anna vemodigt.

»Ja, skall jag så», svarade ynglingen, »men sörj icke därför, Anna. Min blomma från Löfsjöfallet glömmer jag icke, och när jag genomgått skolan, bygga och bo vi tillsamman som tvänne turturdufvor.»

»Men du blir en herreman då, Nils, och se'n är väl finnskogens blomma för simpel kanske», återtog Anna, och hennes klara öga såg forskande på Nils.

»Nej, ser du», svarade Nils med värma, »skogens undangömda blomma doftar lika skönt som hennes systrar i palatset, och du är mig kär, ehuru du är en finnskogens dotter. Men här i dessa skogar trufves jag icke längre, jag vill ut och lära något i världen.»

Ett manligt allvar och en fast beslutsamhet stod att läsa på den högreste ynglingens panna. Der var något, som påminde om den unge örnen, hvilken längtar ut från sitt bo.

»Gud vare då med dig, Nils. Glöm icke din vän här i skogen; det blir tomt efter dig. Låt se, åt hvilket håll är det, du skall resa?»

Anna såg vid dessa ord frågande omkring på de höga bergen.

»Se der bortom berget, der den klara stjernan tindrar, dit går min väg.»

Nils pekade med skidstafven åt det håll, han skulle resa.

»Tack för den underrättelsen! När vinterqvällen kommer, då sänder jag dig en helsning med denna stjerna, och hon blickar då emot dig och hviskar: »Förgät ej din Anna i finnskogen!»

Nils och Anna voro nu komna till den snötäckta höjden ofvanför Tallåsen. Vinterqvällen var

herrlig, ehuru kall. I norr färgade röda norrsknen den djupblå natthimlen, och karlavagnen körde fram i ett haf af lågor. Från det präktiga tempelhalvvet tindrade tusende stjernor så blida och vänliga, som om de velat tända hopp och fröjd hos hvarje lidande vandringsman på jorden.

Tysta och betagna af det herrliga skådespelet stannade de unga och sågo sig omkring. Vintern och den hastiga rörelsen hade målat de skönaste rosor på deras anleten. De satte sig ned på en kullfallen fura.

»När kommer du åter till din hembygds dalar?» frågade Anna.

»Jag vet icke det», svarade Nils, »men du skall nog få höra af mig. Helst ville jag återkomma först då, när min kurs är afslutad, men när dalarne prydas med blommor igen, blir väl tanken på min blomma här i skogen mig öfvermäktig.»

Nils slöt vid dessa ord den unga tärnan trofast i sin famn.

»Men», sade Nils, i det han åter fattade skidstafven, «vi böra ej stanna här. Hör, hur det smäller i furorna omkring oss! Låt oss skiljas och tag här den hos oss vanliga fästegåfvan!»

Nils räckte vid dessa ord Anna en stor och prydlig psalmbok. Med gyllene bokstäfver voro på dess permar följande ord anbragta:

«Bok med hjertat jag dig gifver
och din vän i döden blifver.»

Under tvänne brinnande hjertan lästes denna vers:

«Gud signe dig min vän,
Som denna bok mig gaf.
Jag skall ock läsa den,
Till dess jag läggs i graf.»

Lyst af norrsknenets lågor läste Anna de enkla verserna, och hennes blickar strålade af fröjd och tacksamhet.

»Farväl då, Nils», sade Anna till sist. Tårar runno dervid utför de skära kinderna, der de snart fröso till isperlor i den kalla vinterqvällen.

Skidorna fastgjordes åter, och i samma spår ilade Anna tillbaka mot sitt hem. Boken, den be-

tydelsefulla boken, hvilade vid hennes hjerta, och varmt bad hon, i det hennes blickar sågo tillbaka efter Nils:

»Gud signe dig, min vän!»

* * *

Några år voro förflutna. Sommaren prydde åter häggarne i Löfsjöfallet med blommor, och här och der bland finnskogens berg klingade vallhornens toner. Det var åter lif och fröjd i ödemarken, och äfven nu på midsommardagen samlades ungdomen vid Tallåsen. Sommarqvällen var skön, och när solen gått ned, skulle dansen börja.

Mild och leende sjönk solen ned bortom furornas toppar, men den unga skaran stod ännu stilla. Man väntade i qväll en kär gäst på Tallåsen, och först när han kom, skulle dansen börja. Den, som de unge väntade, var ingen annan än Nils.

»Jag tycker mig se, huru fin och ståtlig Nils nu ska' vara», sade en af de unga flickorna i skaran.

»Nu», genmälte en annan, »håller han sig väl för god att dansa med någon af oss. Nå, men det var sant, der står ju Anna, och hon, hans käreasta, skall väl vara god nog.»

»Visst är Anna på Löfsjöfallet vacker som en ros», förkarade en annan af flickorna, »men så mycket har jag då hört, så inte tar väl Nils henne nu, sedan han blifvit »ingvalör», eller hvad de kalla det.»

Skadeglädje afmålades på flickans anlete, när hon sade detta, och med afsigt sade hon det så högt, att Anna, som stod ett stycke derifrån, skulle höra orden.

Annas anlete öfverdrogs med liljans färg, när hon hörde flickans ord. Ack, hon hade anat, hon hade fruktat, att det var så, som flickan sade, men så länge det ännu fans en smula hopp kvar, ville hon icke tro ryktet. Nils hade i början skrivit till henne, och allt var godt och väl; men brefven hade blifvit färre och kyligare, och likt blomman, hvilken känner de ännu svaga nordanvin-

darne, kände äfven Anna, att Nils icke älskade henne nu som förr. Sorgen, den djupa, hemliga sorgen, bodde i hennes inre, men, som sagdt, ännu hoppades hon, och nu, när Nils efter några års bortovaro återvände hem, skulle hon väl få svar på hjertats ömma frågor.

»Han kommer», ropades i korus, och snart stod Nils jämte en annan ung herre på gården. Finnskogens son hade blifvit mycket förändrad. Den högresta gestalten bar en fin herredrägt, hans vårdade mustascher och stolta hållning gjorde, att äfven de bland ungdomen, som varit mest tillsammans med Nils, drogo sig försagda tillbaka.

Anna hade velat skynda fram och sluta den älskade ynglingen i sin famn, men hon vågade icke. »Han älskar mig kanske icke mera, och han är nu en fin herre, men jag är en fattig, obildad flicka», hviskade hon. Visst stod der fram för hennes minne en norrskensnatt, då han trofast slöt henne i sin famn och förklarade, att han aldrig skulle glömma finnskogens blomma; men han var en olärd finne den tiden och nu — — — ack, hennes förstånd sade henne: «Nu passar jag icke för honom», men vid denna tanke drog sig hennes hjerta tillsammans af smärta.

Sedan Nils helsat sina föräldrar, kom han åter ut på gården, och nu började dansen. Nils och hans kamrat stodo med blossande cigarrer och sågo på, under det de talade om folkklifvet, «huru som det, ehuru oftast något rått, dock var ganska roligt att betrakta.»

För endast några år tillbaka hade Nils icke tyckt, att det var något »rätt» i ungdomens dans på Tallåsen. Han hade gjort stora framsteg i skolan, den hurtige finnen, men han hade tyvärr blifvit högmodig. Han hade glömt gamle Mats' varning: »förakta aldrig dina fattiga bröder i finnskogen.»

Omgifna af sommarnattens lätta skuggor sväf-vade de unga kring den smyckade stängen, och fiolens toner öfverröstade foglarne, som sjöngo från skogen. Anna deltog icke i dansen. Tyst och slutten satt hon vid granen, der Nils och hon en så-

dan sommarnatt stodo framför hennes far. Hon såg tillbaka på detta ljufva minne; hon fruktade den närvarande stundens verklighet och älskade därför att fördjupa sig i de flydda dagarnes sälla minnen.

Nils, som vandrade omkring med sin kamrat, fick slutligen se Anna. Han skyndade fram och helsade på henne.

Anna var nu skönare än förr, ehuru något blek. Det var blomman i sin fulla fägring, som nu stod framför Nils, och han såg äfven detta. Främlingen kände sig äfven tilltalad af Annas skönhet. Förtroligt lade han sin hand på hennes axel, i det han sade:

»Det tyckes växa vackra blommor i dina skogar, Nils.»

»Men så skall hon också blifva hustru åt Nils», utbrast tvärsäkert en af finnarne, som närmat sig.

»Är det sant?» frågade främlingen med en skarp blick på Nils.

En mörk rodnad färgade den sistnämdes anlete. Han förde hastigt främlingen ifrån Anna och hviskade något i hans öra. Icke kunde Anna veta, hvad Nils sade, men han undvek henne, och hennes spanande öga såg tydligt, hurusom Nils fruktade, att hans kamrat skulle tro, att han gjort sitt val bland finnskogens flickor.

Så småningom hade Nils under vistandet vid skolan glömt blomman på Löfsjöfallet, och han hade nyligen i en rik och ansedd familj utsett sin brud och äfven fått hennes ja. Orsaken, hvarföre Nils sökte för kamraten dölja sitt forna förhållande till Anna, var just den, att främlingen var en broder till hans brud.

Den korta sammarnatten nalkades sitt slut, men Anna stod ännu tyst och sorgsen kvar vid granen. Ack, hon var glömd. Ryktet hade talat sanning. Lekarne och dansen på Tallåsen afstannade, och morgonsolen smekte Annas tårade kinder, när hon genom den doftande skogen vandrade mot sitt hem. Visst var nu världen mörk och tung, visst klappade hjertat af saknad och smärta, men naturen var dock ännu Annas vän. Den

susande skogen, de doftande blommornas och foglarne, som sjöngo melodiskt i trädens toppar, skingrade något hennes sorg, och gjorde, att hon snart ej kände sig så ensam som förut. Och der uppe bodde den bästa af alla vänner, den evige Fadren i himlen, och Han hade ej brutit sin tro, Han hade ej glömt finnskogens blomma. När Anna kom upp på Löfsjöfallet, der de snöhvita häggarne doftade omkring henne, sjöng hon:

“O, Herre! dig jag vill åkalla,
När aftonstjernen framgår skön;
När morgondaggens perlor falla,
Till dig jag höja skall min bön,
Och aldrig glömma dina bud,
O, Fader, Skapare och Gud!”

* * *

Nils och hans kamrat stannade kvar i finnskogen till hösten, roande sig med jakt och fiske i de stora skogarne och deras täcka insjöar.

Qvällen före afresan vandrade Nils ensam omkring i skogen ofvanför Löfsjöfallet. Sommaren var slut, foglarne hade flyttat till södern, här och der stod en blomma vissnad och lutad mot jorden, och några snöflingor dansade redan i luften. Gnolande på en munter sång, gick Nils fram på skogsstigen, då plötsligt en vemodig sång nådde hans öra. Han stannade och lyssnade. Ack, han igenkände rösten, den förr så älskade stämman, och med återhållen andedrägt lyssnade han: Anna sjöng:

“Fall, lätta snöflock, fall,
Och bädda grafven kall!
Det bröst, som sjudit här,
Det längtar svalkas der.”

Samvetet anklagade Nils. Han kunde icke längre höra den klagande sången, hvarför han skyndade sin väg och sökte förjaga det obehagliga intrycket af Annas toner. Men han stannade åter, och efter en stunds öfverläggning gick han fram till henne.

Anna, den fattiga, glömda Anna, var sysselsatt med att göra qvastar, hvilka hon sedan skulle försälja nere i bygden. Med en sorgsen blick såg hon upp på Nils, när han trädde fram.

»Det var bra, att jag träffade dig och får säga farväl, innan jag reser», sade Nils.

»Ja så, du reser», svarade Anna och sökte se lugn ut, ehuru det stormade inom henne.

»I morgon, lilla Anna, lemnar jag finnskogen. Men hvarför sjunger du så sorgset?»

Nils fattade Annas hand, när han sade detta.

»Frågar du det? Hvarför lutar blomman der borta sina vissnade blad till jorden, hvarför lägger hon sitt hufvud ned på tufvan? Jo, ser du Nils, hennes vänner, den varma solen och den ljumma sommarfläkten, hafva öfvergifvit henne. Hon älskade solen, hon lefde så glad, så lycklig, men hösten kom med sin kalla vind, och nu längtar hon efter hvila i jorden. Sen drömmer hon under det hvita täcket om den tid, då vårens sol åter skall uppväcka henne.»

Anna pekade vid dessa ord bort till en blomma, som, vissnad och lutad, stod qvar på en tufva. Nils såg tankfull på den lilla blomman. Ack, han visste väl, hvilken blomma Anna mente, och han kände sig rörd.

»Jag håller ännu af dig», återtog Nils, »men hvarken du eller jag skulle blifva lyckliga under de omständigheter, i hvilka jag snart kommer. Du är en intagande flicka, men fattig och obildad, och jag har utsett mig en brud, som passar för mig, hvarjämte hennes förmögenhet skall blifva välkommen och behöflig. Men din sång har gjort ett sådant intryck på mig, att du måste lofva mig att ej sörja så, annars får jag ingen ro.»

»Icke vill jag göra dig olycklig, Nils. Lef glad och säll och oroa dig icke med tanken på finnskogens dotter», sade Anna, och varma tårar runno ned på risqvistarne vid hennes fötter. Hon kände sig så fattig och arm, naturen, vissnad och klädd i höstens drägt, gladde henne nu icke; men likväl såg hon upp och log mellan tårarne vid den tanken, att Nils skulle blifva lycklig och säll med sin nya brud. Hon kunde för hans lycka försaka att ega honom, tyckte hon, men sorgen kunde hon icke förjaga.

»Skogen, himlen och heden vare dina anklagare, och Fadren der uppe påminne dig alltid den brutna ed», ropade plötsligt en vild och dock sorgsen röst bakom Nils.

Ynglingen såg sig om. Der stod den gamle, fattige Mats. Hans färade panna var ett åskmoln, och ögonen slungade blixtar. Den älskade dottern var sviken; den gamle hade från sin plats bakom träden hört af samtalet, hvarför Nils förskjutit sin forna brud.

»Skogen, himlen och heden vare dina anklagare», yttrade fadren åter med dof röst, i det han uttröckte sina händer öfver Nils. Derefter fattade den gamle sin dotter och ilade med henne in i skogen.

Likt en fridens engel vinkade hon tillbaka mot Nils; i hennes blick låg en välsignelse, och från hennes läppar hörde ynglingen än en gång dessa ord:

»Gud signe dig, min vän!»

* * *

Åter hade trenne år flyktat. Vinterns drifvor flydde för vårens sol, och sjöarna hade kastat af sitt istäcke. Trädens knoppar svälde, blyga sippor stodo vid dalarnes sorlande bäckar, och sångarne återvände från södern. Tjädraryn slog sitt kärleksspel i de klara vårmorgnarna, och orren bullrade sin muntra visa.

På en af de vägar, som från Vermland leder upp till finnskogen, vandrade en högräst man. Hans drägt, ehuru sliten, vittnade derom, att vandraren sett bättre dagar, men hans ansigte talade om utståndna mödor, qval och strider. Oroligt skyndade han framåt, som om marken bränt under hans fötter, och, kommen upp på ett högt berg, från hvilket han såg hembygden i fjerran, satte han handen för pannan och gret. Han tänkte i denna stund, hvad sångaren säger:

«Kanske för sent står de älskades son
Vid grafvarnes marmor och gråter.»

Den orolige vandraren var Nils. Sedan han den kulna höstqvällen tagit farväl af Anna, reste han, ehuru den gamle fadrens förbannelse och dot-

terns tårar stundom gjorde honom orolig. Hans kurs afslutades emellertid, och han skulle nu på våren emottaga en befattning som bruksinspektör, då hans fästmö plötsligen skickade hans ring tillbaka. Hon insåg slutligen, att Nils icke älskade henne utan hennes förmögenhet; och enligt sina föräldrars råd bröt hon sin förbindelse med den unge mannen. Vid denna motgång förlorade Nils modet; hans vänner och kamrater, som sårats af hans högmod, skrattade åt hans nederlag, och när härtill den jobbsposten, att en med bruksegaren beslägtad person fått inspektörsplatsen, anlände, reste Nils till utlandet för att der söka lyckan och, som han trodde, aldrig komma åter till fäderneslandet.

Men lyckans stjärna tindrade endast på afstånd, och Nils fann aldrig den samma. Motgångarne följde honom, och nu, i försakelsens och nödens timmar, greps han af en brinnande hemlängtan. Italiens himmel var skön, men skönare föreföll honom nu den stjernepell, som hvälfver sig öfver nordens; han kunde icke förglömma sin hembygd med dess dånande forsar och dess furors högtidliga sus. Och för hans själs öga framstod nu skönare än någonsin den förskjutna blomman på Löfsjöfallet. Hennes klara, vänliga blickar lyste som oftast emot honom, hvart han reste; men det tindrade tvänne tårar i hennes ögon, tyckte han. I sina drömmar såg han henne som en vissnad blomma, och slutligen beslöt han att, ehuru arm och förödmjukad, uppsöka sitt fädernesland och sin forna brud. Så kom han åter till Sverige, och nu såg han, från den plats der han stod, de blånande bergen i finnskogen.

Nils påskyndade sina steg, och när dagen började lida mot sitt slut, stod han vid Tallåsen; men han stannade icke der, utan skyndade till Löfsjöfallet. En aning sade honom, att han skulle hasta dit, och han följde den manande rösten.

Vårens sångare sjöngo i trädens toppar liksom förr, de kära lekplatserna bland dalarne voro kvar, hvarje sten, hvarje träd hade något minne att om-

tala. Allt var qvar, allt i hemmets dal var sig likt, och Nils utropade med Frithiof:

»Allt är som förr, blott jag är annorlunda.»

Nu stod han vid den låga kojan, den älskade Annas hem. Skulle han våga att träda in? Skulle han icke mötas af den underrättelsen, att den åter så kära Anna var död? Han stannade och lyssnade, han hörde gamle Mats med bruten röst läsa:

»Snart till den strand, der böljor sig ej häfva,

Lik arkens trötta dufva, skall du sväfva;

Till Herdens famn, lik rädda lammet ila

Och der få hvila.“

»Ja nu, gamle far, landar jag snart på den strand, der inga böljor storma. Det stundar till qvällen», hviskade en matt stämman.

Nils störtade in. Ack, der inne låg den vissnade blomman från Löfsjöfallet. Liksom skogens blomma lutade sitt hufvud mot tufvan, när höstens dag kom, så lutade äfven Anna trött sitt hufvud mot dödens läger.

Länge kämpade hon emot sorgen, hon försökte lugna sitt oroliga hjerta; men hon lyckades icke förjaga bilden af den älskade ynglingen, och hans motgångar och afresa från fädernejorden smärtade henne äfven. En frätande bröstsjukdom lade henne ned på sjukbädden, och nu var hennes afton inne, nu var han kommen, den dag, på hvilken hon syftade, när hon bad Nils betrakta den vissnade blomman i skogen. Den stund var nu för henne inne, om hvilken skalden sjunger:

»Då dagen svalkas och skuggan breder

Kring edra dalar och berg sitt flor,

Så kommer Han och förlossar eder,

Hvars makt är såsom Hans kärlek stor.“

Ett saligt leende upplyste Annas tärda anlete, när Nils trädde in, och den gamle torkade bort tårarne och såg upp.

Nils föll på knä vid den tarffiga bädden och fattade Annas kalla hand, i det han stammade: »Förlåt! förlåt!»

»Jag förlåter allt», hviskade hon, »och nu far, skynda dig, innan jag dör, och återtag din förbannelse. Nils har lidit han ock, ser jag.»

Bedjande såg hon bort till fadren, i hvilken öga blixtar åter ljungade mellan tårarne, men för den döendes blickar smälte den gamles hjerta. Han lade sin darrande hand på den ångerfulle mannens hufvud, under det han sade:

»Glöm de hårda ord en olycklig fader uttalade, och Gud välsigne dig!»

Glad och leende slog Anna sina armar kring Nils. Det var en fridens, en försoningens fest, som firades i den låga kojnan, under det dödens engel redan fläktade der inne.

»Låt mig än en gång se ut öfver hemmets nejder», bad Anna, och Nils öppnade dörren.

Aftonsolen sjönk ned bortom bergen, och hennes matta strålar stannade på den döendes snöhvita anlete. Sjön, som låg der nere, krusades af gyllene vågor, vallhornen klingade borta i skogen, och de kända tonerna nådde Anna. Milda vestavindar smekte dödens brud, och trasten skickade henne ännu några melodiska toner.

»Solen sjunker», sade Anna, »men solen, den eviga solen, går upp för mig. Farväl du sjö, du dal, du skog, och du fogel, som sjunger, haf tack för hvarje gång du gladt den fattiga Anna! Och du, Nils, farväl! Sörj mig ej, men låt mig hoppas att en gång hos vår Gud, der inga band slitas, få återse dig.»

Annas anlete syntes liksom förklaradt i denna stund. Likt barnet, som lägger sig att sofva, sjönk hennes hufvud tillbaka på bädden. Hon tog psalmboken, som Nils en gång gaf henne, och när tungan ej mer kunde tala, pekade hon på de orden: »Gud signe dig, min vän.» Anden, den varma, kärleksfulla anden, sväfvade bort från finn-skogens koja till det stjerniga land, der alla tårar äro torkade. En matt stråle från den nedgående solen smekte ännu den dödas anlete.

Nils stod med tårlösa ögon. Han kunde icke gråta, hans sorg var för stor, men hans hjerta gret, och de tårarne äro bittrast. Han kysste den hädangångna engels stofthydda och skyndade bort. Från den djupblå vårhimlen lyste så mången fackla

i Allfadrens hus, men ehuru Nils stundom tyckte, att de vinkade en fridshelsning till honom från Anna, blef det icke lugnt inom honom.

* * *

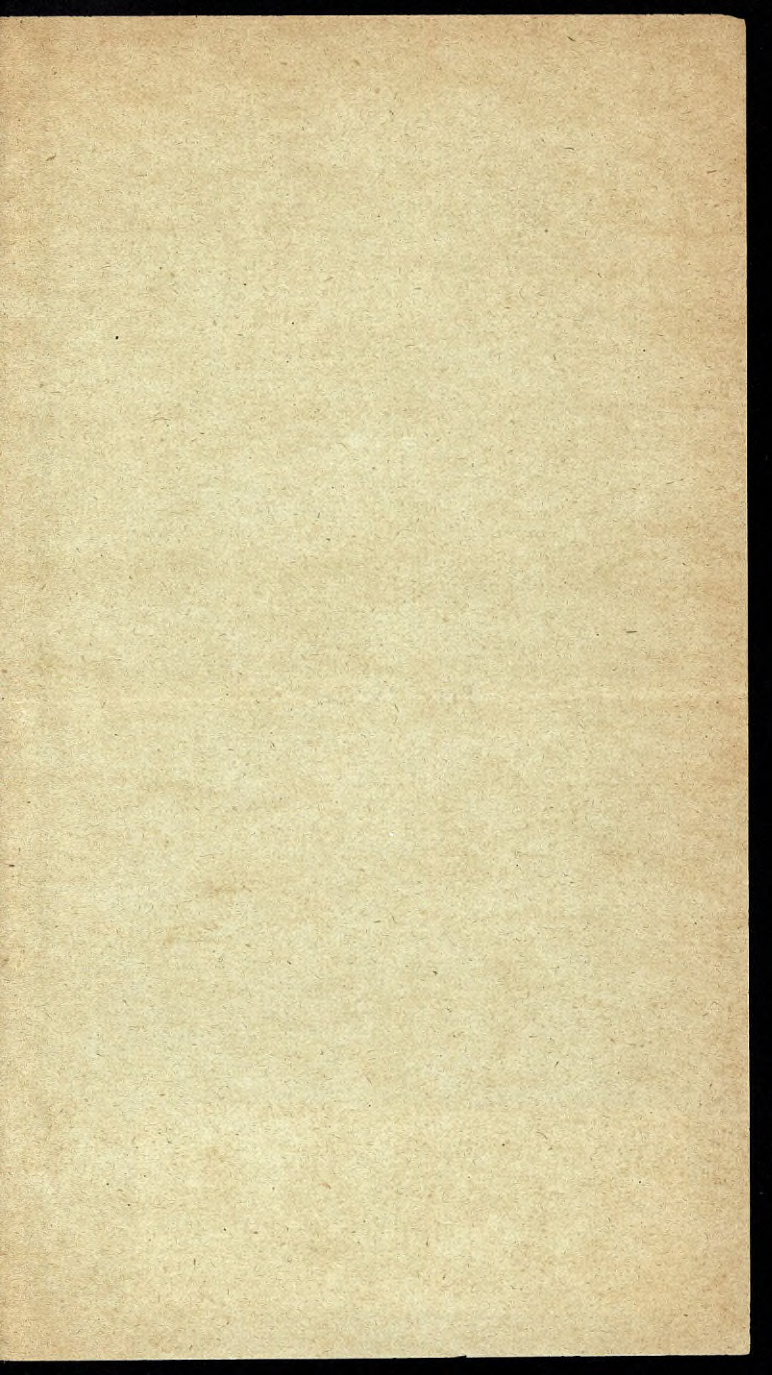
Tiotal af år hade gått hädan.

Midsommardagen med sol och fogelsång var kommen, men nu hördes under den följande ljufva natten inga glada lekar på Tallåsen. Det var ensligt och dystert der, men likväl icke öde; ty här bodde gamle Nils på sin faders gård. Man visste icke så noga, hur den dystre »spektorn», som han af finnarne kallades, hade det, ty han drog sig undan i ensamheten; men en och annan hade i nattens timmar mött den dystre mannen i djupa skogen, der han utan rast och ro tågade fram. Skogen, himlen och heden talade, hvart han gick, om det brutna löftet till Anna, och hennes bild följde honom ständigt. Hon anklagade honom icke, nej, Nils tyckte tvärtom, att hon ifrån stjernepellen vinkade honom till sig och ännu hviskade ett: »Gud signe»; men han anklagade sig sjelf, och så gick år efter år.

I den tidiga morgonstunden kom en af traktens finnar gående förbi Tallåsen. På en grönmalad bänk under granen, der Nils och Anna en gång stodo framför gamle Mats, och der nu en fogel sjöng sin morgonpsalm, satt den gråhåriga »spektorn» lutad öfver en psalmbok. Finnen lyfte mössan och helsade, men den gamle på bänken tycktes sofva, hvarför vandraren gick närmare. Ett fridfullt leende låg utbreddt öfver de förr så dystra dragen; hans strid var lyktad, det stormade ej mera i hans hjerta, det hade genomgått eldproffet. Nils var död. Men i den eviga kärlekens land, der ständiga vårar blomstra, hade han återfunnit den begråtna Anna. Hennes fästegåfva, psalmboken, höll han i sin hand, der han satt under granen, och tvänne stora tårar glimmade ännu på denna vers:

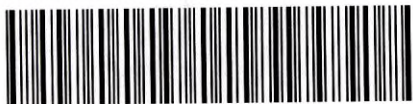
«Omhägnad med nattliga friden
Den trötte, o graf! i din gömma.
När natten en gång är förliden,
Skall Herren sin afbild ej glömma.»


~~~~~  
**Pris: 25 öre.**  
~~~~~

UNIVERSITETSBIOTEKET, LUND

15000

400875473